

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletna 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2950 — nočna 2996, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7503, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefona 2992

SCLOVENECE

Klaipedski problem

Zapadne velešile, ki spričo abesinskega spora prestajajo zadnje čase zelo hudo izkušnjo, so postale tembolj nemočne, ker so bile iznenada postavljene pred nov, le malo manj nevaren problem. To so volitve v klaipedski deželni zbor. Ker je Klaipeda ena najbolj ranljivih točk na meji vzhodne Evrope, ki bi jo predvsem Francija rada zavarovala s paktom, ki se dosedaj še ni mogel uresničiti, je razumljivo, da so se vznemirili predvsem po Parizu, kjer državniške skrbi tudi obisk madžarskega ministrskega predsednika pri Hitlerju.

Klaipeda, ki se je pred vojno imenovala Memel, je zelo živahno trgovsko pristanišče s kakimi 42.000 prebivalci, od katerih je 92% Nemcev. Mesto leži na skrajnem koncu ustja reke Nemene, ki jo Nemci imenujejo Memel na Vzhodnem morju, odkoder se ob obeh bregovih reke razprostira memelsko ozemlje, ki so ga na vzhodnem bregu velešile po vojni dodelile Litvi. To ozemlje meri z mestom vred kakih 2600 kv. km in preživlja skoro 150.000 ljudi. Dočim je glavno mesto, kakor smo že rekli, skoro čisto nemško, je ozemlje jako mešano; kakih 50,6% prebivalstva je nemška, ostalo so Litavci, ki so po večini kmetje. Pred vojno je spadalo vse to ozemlje k vzhodno-pruski pokrajini Nemčije, ki litovskih kmetov seveda ni božala, ampak jih ponemčevala, kakor jih je Rusija z enakim neuspehom skušala porušiti.

Ko se je sklepaj versajski mir so to deželo od Nemčije odtirali, niso pa vedeli, komu bi jo priključili, ali Litvi ali Poljski, kateri se je tudi zahtevalo klaipedskega pristanišča. Geopolitično spada pač pod Litvo, ki ima v njej svoje edino pristanišče, toda Litva je imela v Versailles močnega nasprotnika posebno v Angliji. Sporno vprašanje so začasno rešili tako, da so postavili ustje Njemena, kojega levo obrežje je ostalo pod Nemčijo, pod komisarijo zmagovitih velešil, ki je izdelal predlog, da naj bi se to ozemlje spremenilo v republiko pod nadzorstvom Zveze narodov. Litovci s tem seveda niso bili zadovoljni, ker je bila ta država itak močno pristržena. Saj bi ne imela niti dohoda do morja, ako bi ji ne bila njena severna sosedna Latvija odstopila mesto in ozemlje Palangos (Polangen), ki pa za pristanišče ni posebno ugodno in zahteva ogromne investicije. Na drugi strani pa so Poljaki zasedli Vilno, Grodno in Suvalki in so potem to ozemlje tudi s privoljenjem velešil svoji državi priključili. Litvi ni ostalo drugega, kakor da poseže po puču in je to l. 1923. tudi storila, ko je na zapadu zaradi zasedbe Porurja nastala velika zmešnjava. Klaipedski Litovci so se uprli in zapodili komisarija kakor tudi francosko posadko, ki je takrat izgubila dva vojaka. Zapadne velešile so se zaradi tega sicer zelo razburile in poslale v Klaipedo komisarija, so pa že mesec zatem priznale litovsko suvereniteto nad Klaipedo, toda pod pogojem, da dobi to ozemlje kar najpopolnejšo avtonomijo pod demokratsko vladavino.

Litovska vlada se je temu pokorila le z veliko težavo in se je vdala šele l. 1924., v katerem se je uzakonil takozvani klaipedski statut, ki daje Klaipedi avtonomijo pod jamstvom Francije, Velike Britanije, Italije in Japonske. (Jamstvo poslednje države seveda danes ne velja več.) Ta statut določa, da ima vse klaipedsko ozemlje avtonomijo, ki se razteza na vsoto notranjo upravo s policijo, sodstvom in financami kakor tudi na vse davke, izjemni carine, monopole in trošarine, ki pripada državni centrali. Postavodajno oblast ima deželni zbor, ki izvori štirilanski direktorij pod predsedstvom direktorja, ki ga izmed njega imenuje litovski guverner. Tega direktorja guverner ne more odstaviti, dokler uživa zaupanje deželnega zbora, deželnega zbora pa tudi ni mogoče razpustiti, ako v to ne privoli direktorij. Direktorij ima torej, kakor vidimo, jako veliko oblast, ker celo določa v vsakokratnih pogajanjih z litovsko vlado višino onih davkov (carine, monopolov in trošarine), ki naj se oddajo centralni vladi, oziroma onih, ki naj ostanejo v deželi za njene potrebe.

Ni čudno, da litovska vlada to avtonomijo čuti kakor trn v svoji peti. Prvič iz narodnih razlogov, ker so tako Litovci, ki so v odporu zoper svoječasno carsko Rusijo zrastle v neverjetno vztrajnem in neuklonljivem nacionalnem čuvstvu, kakor tudi Nemci, ki se pred svojimi litovskimi sodeželani ponajša s svojo »brezkončno« višjo kulturo, naravnost narodno inatični. Mogoče se dandanes v Evropi na nobenem ozemlju ne odgrava tako ljuta medsebojna narodna borba, kakor ob desnem bregu Njemena, kar je sicer v idejnem pogledu zelo lepo in vzpodbudno, evropskim velešilam pa dela velike preglavice. Drugi vzrok, da litovski režim klaipedske avtonomije ne gleda s prijaznim očesom, je ta, da Nemci upravljajo Klaipedo po etarnem pruskem vzorcu, ki ne trpi nereda in podkupljivosti, dočim v ostali Litvi vlada precejšnja nemarnost v upravnem in finančnem oziru, katere se je bila litovska starejša inteligenca generacija nazvela v bivšem ruškem carstvu. Najmočnejši vzrok pa je ta, da v Litvi od časa proslulega Volde-marasa vlada takozvani avtoritativni režim, ki ne prenaša parlamentarne demokratične države v državi, kar Klaipeda je. Na drugi strani pa nemška propaganda iz rajha že sedemnajst let nepretrgano v Klaipedi deluje na to, da bi litovsko oblast sploh podminirala in nemški generalni konzulat s šestnajstimi uradniki v mali Klaipedi je prava klaipedska vlada, ki ima klaipedske deželni zbor oziroma direktorij popolnoma v svojih rokah. Vse nemški življenji, kateremu pripada malodane vsa inteligenca klaipedskega ozemlja, to je pastirji, učitelji in vse avtonomno uradništvo, doblja iz rajha doklade, da se izpravna razlika med plačami v Litvi in plačami rajhovskih uradnikov. Razume se, da Nemčija vzdržuje tudi vse kulturne organizacije v Klaipedi in da s svojimi kapitali pritiska na litovsko kmečko prebivalstvo, ki je na ta način popolnoma odvisno od nemškega mesta.

Ko je l. 1931—1932 izbruhnil med litovsko vlado in klaipedsko avtonomijo hud spor, v katerem je mednarodno razsodišče v Haagu dalo prav litovski vladi, je litovski režim to priliko izrabil, da je klaipedsko avtonomijo praktično onemogočil. Ker je pri volitvah pred dvema leti prišlo v deželni zbor, ki šteje 28 poslancev, 6 Litovcev, je teh 6 poslancev zasedanje deželnega zbora onemogočilo s tem, da se sej sploh ne udeležuje, kar ima za posledico popolno nefunkcioniranje te institucije, ker poslovni red zahteva za sklepčnost dve

Anglija hoče blokado Italije

Evropski mir je rešen Anglija predlaga Franciji sodelovanje obeh vojnih brodovij v Sredozemskem morju
— trdijo v Pragi

Pariz, 1. oktobra.

Abesinsko vprašanje je še vedno na mrtvi točki. O sklicanju odbora trinajstice oziroma Sveta Zveze narodov, o katerem se je govorilo, da se bo nemudoma sestel, ker je abesinski cesar odredil splošno mobilizacijo, ni govora, ker se sedaj demantira tako vest, da bi bila Abesinija odredila kaj izrednega, kakor tudi, da bi bila italijanska vojska že 32 km prodrla v Abesinijo. Težnja abesinskega vprašanja je sedaj preložena v diplomatska pogajanja med Francijo in Anglijo, ki so zelo važna, o katerih pa ni mogoče ničesar pozitivnega izvedeti.

V Rimu upajo, da Francija Angliji ne bo sledila

Včeraj je bil zasebno objavljen odgovor angleške vlade na vprašanje iz Pariza, ali se bo Velika Britanija postavila na stran Francije, ako bi bila le-ta napadena od strani Nemčije, oziroma, ali bi se Anglija z enako odločnostjo brez vseh rezerv uprla kakšnemu rušitelju evropskega mira, kakor se je postavila po robu italijanski ekspanziji v Afriki, o kateri smatra, da je proti duhu Zveze narodov in ogroža mir sveta.

Zanimivo je, kaj o tem pravijo italijanski listi. Oni seveda soglasno menijo, da angleški odgovor francoske vlade ni popolnoma zadovoljil. Anglija sicer čisto jasno pravi, da bo v vsakem slučaju izpolnila svoje obveznosti, kakor sledijo iz duha pakta, in da bo vse svoje sile zastavila v službo obrambe miru proti kateremukoli neizvnanemu napadalcu. Toda v Parizu so, tako sodijo v Rimu, mnenja, da se Velika Britanija tej obveznosti, ako hoče, vedno lahko izmakne, ker se sir Hoare v svojem odgovoru, gotovo ne brez namena, izogiba vsake formulacije teh obveznosti za konkreten primer. Tako n. pr. bi se mogla Anglija, če bi Hitler poskusil po svojih prijateljih kakšen puč proti litovski suvereniteti v klaipedskem ozemlju, izgovarjati, da je bil ta puč izzvan po litovski vladi, ki da ne spoštuje klaipedskega statuta. Kar tiče Avstrije, je Anglija itak ob vsakem času opetovano dala izraza svojemu mnenju, da bi se sicer postavila proti Nemčiji, ako bi leta skušala Avstrijo zasedati in pomakniti svoje meje do Brennerja, da pa nikakor ne more vnaprej določiti, kaj bi storila, ako bi v Avstriji narodni socialisti sami izvedli revolucijo, ki bi bila Nemčiji v prilog.

Francija — pravijo rimski krogi — ima tembolj vzroka, da angleški odgovor oziroma svoj odgovor na ta odgovor zelo dobro premisli, ker je, kakor se sedaj izve, Velika Britanija postavila Franciji s svoje strani neko zelo določno vprašanje, namreč: Na katero stran bi se postavila Francija, ako bi kakšna velešila napadla Veliko Britanijo v Sredozemskem morju?

Zapora Sueškega prehopa se resno namerava

Nikakor se še ne more sklepati, kaj bo francoska vlada na to vprašanje, ki zahteva od nje gotovo zelo važno odločitev, odgovorila. Angleško vprašanje, ki predstavlja pravzaprav zahtevo, more v slučaju, če Francija odgovori pritrdilno, imeti jako dalekosežne posledice, zakaj v takem slučaju bi Francija riskirala svoje prijateljstvo z Italijo, ki je danes zanj ozirom na Nemčijo velike vrednosti. Angleži pričakujejo od Francije sodelovanje obeh mornaric v Sredozemskem morju, s čemer očitno merijo na primer gospodarske blokade Italije v smislu § 15 pakta Zveze narodov in po vsej priliki tudi na eventualno zaporo Sueškega prehopa, ki je danes čisto resno na programu velikobritanske politike. Francoski ministrski svet, ki se je bil zbral l. t. m., se je odločil, ker je treba angleško vprašanje dobro proučiti. S to zadevo je tudi obisk francoskega poslanika v Londonu g. Cordina pri italijanskem poslaniku Grandiju. Na vsak način dokazuje ta najnovejši korak angleške politike, da je tudi Anglija »prekorčila Rubikon«, to se pravi, da napram Italiji noče ničesar več odnehati in da se je to njeno stališče celo poostri.

Razume se, da so v Rimu zaradi tega zelo ogorčeni in pravijo, da ne morejo razumeti, da se je Anglija, ki je bila l. 1927 Italiji Abesinijo takorekoč ponudila, danes postavila na popolnoma nasprotno stališče in hoče zaradi abesinske visoke planote spraviti v nevarnost ves evropski mir.

Splošno prepričanje o sodelovanju Londona in Pariza

Ne utegnejo pa imeti v Rimu prav, če sodijo, da se francoska vlada na noben način ne bo postavila proti Italiji. Britanski politični krogi trdijo, da je Francijo angleški odgovor popolnoma zado-

voljil in da je francoska vlada tudi pripravljena posvetovati se o angleškem predlogu, naj bi pomorske sile Velike Britanije in Francije v Sredozemskem morju odslej sodelovale skupaj, da preprečijo, da bi Mussolinijeva politika ne privedla do kakšnih usodnih posledic. Da bi to londonsko mnenje utegnilo imeti dejansko podlago, za to govori tudi komentar oficijoznega pariškega »Tempsa«, ki pravi, da angleški odgovor pomeni velik napredek na poti do zagotovitve evropskega mira. Tudi na Dunaju so tega mnenja in pravijo, da nikakor ni res, da bi se Anglija hotela izogibati svojim obvezam, kar se tiče Avstrije, ki da jo bo Anglija branila proti vsakemu napadu na njeno neodvisnost, naj pride tudi od znotraj. Seveda bi lahko rekli, da so Avstrijci zainteresirani na tem optimističnem tolmačenju dogodkov, toda treba je poudariti, da tudi v Berlinu angleški odgovor

tolmačijo kot znak vedno bolj tesnega sodelovanja Anglije in Francije. V Pragi so celo prepričani, da je to sodelovanje že tako zagotovljeno in tako daleč dozorelo, da moremo z največjo verjetnostjo reči, da je kriza za evropski mir že premagana in da se ogenj v Abesiniji, če se bo sploh zažgal, ne bo raznel do evropskega požara.

Tudi v Ženevi so tega mnenja. Pravijo, da bo Anglija, kakor hitro bo prvi italijanski vojak prekorčil abesinsko mejo, predlagala gospodarske sankcije proti Italiji, ki morajo v smislu § 16 nastopiti avtomatično. Te sankcije bi najprej obstojale v gospodarski blokadi Italije, katere se bo Francija udeležila, ker je v to že po pravih Zvez narodov itak obvezana. Mussolini sicer misli, da bo vojsko kljub temu lahko začel in tudi izvedel, toda to je veliko vprašanje.

Francija pusti Italijo na cedilu

Laval na kosilu z angleškim prestolonaslednikom

Pariz, 1. okt. c. Razgovori med Anglijo in Francijo so se danes prenesli v London, kjer je angleški veleposlanik sir Clerk še rano zjutraj obiskal Laval. Opoldne je Laval odšel v angleško veleposlaništvo, kjer je bilo prirejeno svečano kosilo na čast angleškemu prestolonasledniku, ki je te dni tudi v Parizu. Podrta sta se dejstva, da je bil Laval gost angleškega prestolonaslednika v trenutku, ko gre za to, da se zopet v polnem obsegu vzpostavi močna politična zveza med Anglijo in Francijo.

V Londonu z veliko pozornostjo spremljajo potek dogodkov v Parizu, kjer so se danes na angleškem veleposlaništvu vršili važni razgovori med Francijo in Anglijo. Jutri bo v Londonu seja angleške vlade, v četrti pa se vrši kongres konservativne stranke in bo na njem govoril obširno Baldwin. Danes pa se je začel kongres Labour Party, ki bo trajal tri dni. Bivši delavski državni podtajnik v zunanjem ministrstvu je imel oster

govor za sankcije in rekel, da je treba sedaj zagrabiti za sankcijami v vsem obsegu, ker bi sicer bila svetovna vojna neizogibna. Če se danes odločimo za sankcije, bo moral Mussolini odnehati. Opoldne se je vršilo glasovanje o stališču delavske stranke v vprašanjih mednarodne politike. Velika večina delegatov je izjavila, da se mora pakt Zveze narodov v celoti izvajati tudi proti Italiji.

Tudi Rusija proti vojni

Moskva, 1. oktobra. b. Tukajšnja »Pravda« objavlja uvodnik, v katerem pravi, da po zadnji seji italijanske vlade ni misliti, da bi Italija začela z vojno. V slučaju pa, ako bi do te vojne res prišlo, bo Rusija ostala na stališču, ki ga je zavzela v Ženevi. Ona je mnenja, da so neobhodno potrebne sankcije, da se ta vojna prepreči ali vsaj lokalizira.

Italijani so že prekoračili mejo Blokada pred durmi

Ženeva, 1. okt. TG. Kljub raznim demantiem in različnim poročilom, so dole semkaj zanesljive informacije, da so Italijani že prekoračili abesinsko mejo, in sicer na treh točkah: iz Assaba, Asmar in iz italijanske Somalije. Ako bi se te vesti potrdile, ker je meja med Italijo in Abesinijo na več krajih popolnoma nedoločena, potem se bo Svet Zveze narodov, ki bi se moral sestati šele 10. oktobra, takoj sklical na izredno sejo.

V Addis Abebi vlada veliko gibanje, ker tam ne dvomijo, da se je italijanska ofenziva že začela. Zato so izdala povelja, da se mobilizacija pospeši. Cesar bo stopil osebno na čelo armade v Ogadeenu, dočim bo na severni fronti, kjer stoji armada 250.000 Abesincev, imel poveljstvo princ Kassa.

Rim, 1. okt. TG. Tukaj je vzbudila vest, da se Anglija in Francija ne pogajata več o tem, ali se bodo napram Italiji podvzele sankcije, ampak že o tem, na kakšen način se bo izvajal pritisk na Italijo, veliko ogorčenje. Možnost, da se bo franc. brodovje pridružil angleškemu v svrhu blokade Italije, je vzbudilo ogorčene komentarje po vsem časopisu. »Tribuna« pravi, da bi bila taka blokada nezasičan napad, ki nima sebi podobnih v zgodovini, in iz razvnela vojsko po vsej Evropi. Napot. oficijozni »Giornale d'Italia« je nekoliko bolj umerjen, toda izjavlja, da je Anglija prekoračila vsako mero.

Izgoni Italijanov z Malte

London, 1. okt. AA. Po nekem Reuterjevem poročilu z Malte, so tamkaj sinoči izgnali 4 Italijane. Petemu Italijanu, ki se ta čas nahaja v Italiji, so pa oblasti prepovedale vrnitev. Med izgnanimi je tudi tajnik fašistične organizacije na Malti Fosca, upravnik podružnice rimske narodne banke na Malti. Reuterjevo poročilo pravi dalje, da so oblasti izdale te ukrepe, da očistijo otok, ker se je že več let vršilo tam vohunstvo in propaganda za Italijo.

Neapelj, 1. oktobra. b. Od tu je zopet odgovorila italijanska ladja s 1000 vojniki na pot proti Abesiniji. Obenem je bilo na tej ladji natovorjenih tudi okrog 200 najmodernejših strojnih pušk.

priporočile, naj volitve v zakonitem roku razpiše in jamči popolno volilno svobodo, Nemčiji pa so svetovale, da mirnega poteka volitev ne moti s propagando, ki bi mogla povzročiti resne nemire in tako ogroziti evropski mir.

Kakor izvezo iz današnjih listov, Nemci niso prišli na svoj račun, ker so se volitve v Klaipedi vršile v takem miru in redu, kakor nihče ni pričakoval. Očitno je litovska vlada storila vse, da ne da Nemčiji povoda za kakšen nepremišljen korak, ki bi imel lahko usodne posledice, ki bi bile tudi Litvo izpostavile zelo neugotovi bodočnosti. Rezultat volitev, ki so jako komplicirane, se bo izvedel šele koncem tedna, vse pa kaže, da bo ostalo razmerje glasov več ali manj isto, kot je bilo doslej. Pričakovati pa je, da se bo našel med klaipedsko avtonomijo in klaipedsko vlado pamenten sporazum, da ne bi mogel nihče v tem nevarnem ozračju ribariti v kalnem.

Utrjevanje Gibraltarja

Pariz, 1. okt. AA. Tukajšnji listi prinašajo vesti iz Gibraltarja, da se tamkaj vrše mrzlične priprave za obrambo morske ožine. Na več točkah gibraltarskih pečin so postavili protiletalske baterije. Gibraltarske britanske vojske in pomorske oblasti so najele pri zasebnikih 40 velikih tovornih avtov, da pospeše transporte orožja in municije. Na severnem nabrežju vojne luke so postavili več obrežnih baterij. Neko poročilo celo trdi, da vsako italijansko ladjo, ki pride v gibraltarsko luko ali vozi iz nje, spremlja britanski minonosce.

Aleksandrija, 1. oktobra. b. Tukaj pričakujejo velikega števila vojaštva iz Indije. V mestu samem se opaža najstrožja kontrola, tako da niti trgovske ladje nimajo več dostopa v pravi del pristanišča, kjer noč in dan dovažajo vojni materijal.

Italijani se odpravljajo iz Abesinije

Pariz, 1. oktobra. AA. Havas poroča iz Addis Abebe: Italijansko poslanstvo je pospešilo priprave za odhod glede na skorajšnji začetek sovražnosti. Poslanstvo je poprodalo svo opremo, vozove in konje. Vsa abesinska službeni in nižje osebe je odpuščeno iz službe. Italijanski državljani so razen nekaterih izjem že zapustili Abesinijo. Od šestih italijanskih konzulov so štirje že zapustili konzulate in odšli. Konzul v Hararu je dobil nalog, da zapusti deželo, konzul v Adui je pa še ostal na svojem mestu spričo bližine italijanske meje.

Abesinsko zunanje ministrstvo je naložilo abesinskemu konzulu v Asmari (Eritreja), da se pripravi, da bo zapel konzulat in odšel z italijanskih tal.

Volitve v Klaipedi

Klaipeda, 1. okt. c. Volitve so končane povsod razen v enem okraju, kjer so bile preložene na prihodnjo nedeljo zaradi nemirov. Udeležba je bila zelo velika in je v nekaterih okrajih dosegla 96,3%. Vsenemška zveza v Klaipedi je že poselja v Ženevo Zvezi narodov protest zaradi nerednosti pri volitvah, da si izid volitev še ni znan in bo predvidoma mogel biti objavljen šele pojutrišnjem.

Za ljubljansko vseuč. knjižnico

Belgrad, 1. oktobra. m. Na predlog prosvetnega ministra Dobrovoja Stokovića je ministrski svet na svoji seji dovolil najetje posojila v znesku 7.500.000 Din pri Državni hipotekarni banki, odnosa pri njeni podružnici v Ljubljani za zgradbo vseučiliške knjižnice v Ljubljani.

Predsednik vlade na manevrih

Ju'ri se pripelje knez-namestnik Pavle

Brčko, 1. okt. Nocoj ob 19.51 se je pripeljal v Brčko s potniškim vlakom v salonskem vagonu predsednik kraljevske vlade in zunanji minister dr. Milan Stojadinović. V spremstvu predsednika vlade sta bila njegova kabinetna šefa dr. Vasić in Protić.

Predsednik vlade je šel nasproti ban drinske banovine g. Lukić. Predsednika vlade so dalje sprejeli minister za vojsko in mornarico general Živković, voditelj manevrov general Krstić z ordo-narčnim častnikom Plasevičem in poveljnik vsega orožništva general Naumović. Minister za vojsko in mornarico general Živković je stopil v salonski voz ter se pozdravil s predsednikom vlade. Nato je predsednik vlade odšel na postajo, kjer mu je voditelj manevrov general Krstić podal poročilo o manevrih. Nato se je predsednik vlade rokoval s vsemi prisotnimi, med katerimi so bili tudi okr. načelniki, župani in novinarji, ki prisostvujejo manevrom.

Predsednik vlade dr. Milan Stojadinović se je

nato takoj odpeljal na stanovanje voditelja manevrov generala Krstića. V pontonski vojašnici so mu priredili večerjo, ki so se je udeležili razen domačina generala Krstića še minister za vojsko in mornarico general Živković, ban drinske banovine g. Lukić, generali Milovanović, Nedić, Marić, Dragoljub Stojanović, Jurišić, Simonović, Tomić in Antić.

Sprejemu predsednika vlade in zunanje ministra dr. Milana Stojadinovića je prisostvovala velika množica ljudstva, ki je predsednika vlade viharno in navdušeno pozdravljala. Vse mesto je v zastavah in po ulicah valjalo živahno vrvenje.

Predsednik vlade bo stanoval ves čas manevrov v svojem salonskem vagonu.

Mesto Brčko je vse v zastavah na čast visokim gostom, ki so prišli danes in pridejo jutri. Pričakujejo prihoda Nj. Vis. kneza namestnika Pavla, ki bo prisostvoval veliki reviji čet. Ban drinske banovine g. Lukić se je pripeljal danes dopoldne.

Naše geslo je: Svoboda in popolna demokracija!

JRZ si osvaja uso državo

Belgrad, 1. okt. m. Tajništvo JRZ dobiva stalno z vseh strani države poročila o lepem razvoju organiziranja JRZ. Vsak dan dobiva tajništvo tudi od poslancev izvršilnega odbora, ki mu je poverjena organizacija stranke, poročila s seznami, ki so potrebni po določilih sedaj veljavnega zakona o društvih, shodih in posvetih. V večjih mestih so vsak dan konference, na katerih odgovorjanci izvršilnega odbora te stranke razlagajo volilnem programu in statute stranke ter jih poučujejo o političnem položaju.

Včeraj dopoldne je imel zelo uspešno konferenco v Jagodini minister dr. Lazica Marković, ki je na tej konferenci imel tudi večji politični govor. Poudaril je, da je naš narod sposoben in dostojen, da dobi popolno državljansko svobodo, in da ne potrebuje nobenih varuhov. Naš narod je bil zaslužjen in ravno zato je želel svobode. Mi hočemo rešiti gospodarska in socialna vprašanja; to nam bo tudi uspelo, ker sta v zajednico vstopila tudi gg. dr. Korosec in dr. Spaho, ki imata tudi v svojem programu, da mora stranka skrbeti za malega človeka, trgovca, obrtnika, delavca in kmetu. Končno je dr. Marković govoril tudi o hrvaškem vprašanju. Nočemo voditi nobenega političnega nasilja proti Hrvatom — je dejal dr. Marković. O tem je treba Hrvatov prepričati, kajti JRZ hoče sporazum z njimi.

JRZ lepo napreduje tudi v Kruševu in v ostalih krajih notranjosti bivše Srbije, predvsem v užičkem okraju, kjer ima shode znani prvaki bivše radikalne stranke Miša Trifunović. Na eni teh konferenc je imel Trifunović večji politični govor, v katerem je izbrpno obrazložil sedanjí politični položaj. Poudaril je, da prihaja sedaj loba sanacije političnih razmer v naši državi. Trifunović je govoril o prejšnjih vladah, za katere je dejal, da niso spoštovale zakonov in pravice. Dejaj, da stvari, ki so se dogajale pod prejšnjimi režimi, se niso bile nikdar zabeležene v naši politični zgodovini, zato bodo v tej zgodovini ostale tudi nepozabne. S starimi ugledniki in poštenimi

politikci se je postopalo kakor s protinacionalnimi elementi. Dalje je Trifunović omenil tudi znani Uzunovićev shod v Nišu ter pravi, da niti ob času mobilizacije ni bilo na onem mestu toliko ljudi, kakor tedaj, ko jim je Uzunović dajal brezplačne vozovnice. To je bil pravi nered, to je bila sramota za našo državo. Končno je Trifunović govoril o programu JRZ. V tem oziru je dejal: Naše glavno geslo je borba za svobodo in popolno demokracijo. Vsi oni politiki, ki kandidirajo v vodstvo naroda in države, ne smejo trgovati s svojimi političnim prepričanjem, kajti dvojnega mnenja v politiki ne sme biti. Miša Trifunović izjavlja, da bi bilo najbolje, če bi se pri nas ustanovile dve ali tri politične stranke, ki je to slučaj v Angliji, kajti na ta način pri nas ne bi bilo toliko političnih pretresljajev.

JRZ v Prečni

V nedeljo 29. septembra je bil v Prečni shod in občni zbor JRZ. Poročala sta poleg predsednika JRZ Červanova Fr. ml. še D. Vebler in J. Komljanec. Vsi zborovalci so z navdušenjem poslušali poročila in enoglasno odobrvali delo voditelja slovenskega naroda ministra dr. A. Korosec in našega bana dr. M. Natlačenca. Obema so zborovalci poslali pozdrav.

JRZ v Šmarinem pod Šmarno goro

V nedeljo, dne 29. t. m., se je ob tretji uri dopoldne vrtil ustanovni občni zbor JRZ v društveni dvorani v Šmarinem pod Šmarno goro. Vložena je bila samo ena lista, ki je pa bila soglasno sprejeta. Za predsednika je bil izvoljen g. Juvan Franc, dosedanjí predsednik priprav. odbora. Celoten odbor šteje 28 odbornikov in toliko namestnikov.

Pohorske zadeve

Belgrad, 1. oktobra. Včeraj dopoldne so imeli v prostorih Jugoslovanskega neodvisnega kluba v narodni skupščini sestanek poslanci takozvane pohorske akcije. Ko so časniki zvedeli za ta sestanek, so se takoj napotili v klub, kjer so bili takoj sprejeti. Časniki so takoj opazili, da poslanci niso bili nič kaj veseli njihovega prihoda in da niso bili dobro razpoloženi, kar so pozneje časniki jasno pokazali. Dočim so bili voditelji tega novega, takozvanega nacionalističnega pokreta stalno zafrjevati, da je ta akcija potekla iz naroda samega, je predsednik Jugoslovanskega neodvisnega kluba prota Božić navzočim časnikarjem izjavil, da se je ta akcija porodila v klubu samem, torej v narodni skupščini, kar samo potrjuje vse naše dosedanje vesti, da ta akcija nima ničesar ideološkega, ker ti elementi samo stremijo po oblasti, ki se jim je vsled njihove nepopularnosti in nasilnih metod izmuznila iz rok.

V teku nadaljnje razgovora je prišlo do spora med časniki in bivšim ministrom za gozdove dr. Svetislavom Popovićem, intimnim prijateljem dr. Kramarja, ki ga je »Jutro« proglasilo za dobrega »poznaveca slovenskih razmer«. Do tega je prišlo radi vprašanja nekakega časnika, ki ga je stavil dr. Popovića glede govora predsednika kraljevske vlade na onem mestu, ki se nanaša na Pohorje. Časniki so nato tudi dejali, da nima nihče pravice lastiti si monopola na jugoslovanstvo. Na to je odgovoril dr. Popović, da niso vsi naši državljani dobri jugoslovani ter da jugoslovanstvo se ni to, če je kdo kot tak označen na potnem listu.

V neodvisnem jugoslovanskem klubu se je v trenutku, ko so se nahajali tam časniki, nahajal tudi poslanec Mirko Urošević, doslej član Jeltičevega poslanskega kluba, ki se je v zadnjem pretepu z drugim intimusom Jeltičevim, Vojo Gjorgjevičem, lepo proslavil. Časniki iz so poslance Uroševića vprašali, kako se bo rešila ta njegova zadeva z jugoslovanskim klubom. Na to vprašanje Urošević ni dal nobenega odgovora, rekel pa je samo, da trenutno ne pripada nobenemu klubu in da je poslanec na razpoložanju z vsemi svojimi prejemki, ki mu po službenih letih pripadajo. Dejal je, da bo v sredo časniki, katerim je lahko povedal, kateremu klubu se bo pridružil.

Radi napada, ki si ga je bivši minister dr. Popović dovolil proti nekemu časnikarju, so imeli belgrajski politični reporterji posameznih dnevnikov sestanek ter izdali naslednji skupni komunique:

»Danes dopoldne je bila konferenca neodvisnega kluba narodnih poslancev pod predsedstvom Božića. Navzoča sta bila tudi bivša ministra Ignjat Stefanović in Svetislav Popović ter nekaj poslancev, med njimi Mirko Urošević. Na vprašanje časnika, je o akciji kluba je Milan Božić izjavil, da se je vršila včeraj konferenca v Tesliću in da o tej konferenci ne more ničesar več povedati, kakor to, kar vsebuje resolucija, ki je bila sprejeta v Sarajevu. Eden izmed časnika je naslovil na bivšega ministra Popovića vprašanje, kaj misli glede govora predsednika vlade v Sarajevu, v katerem je pohorce imenoval »pogorelec«. Minister Popović je napram temu časnikarju nastopil zelo nervozno in razburjeno in mu je zabrusil v obraz tudi par grobih izrazov. Minister Popović je namreč izjavil, da je to vprašanje tendenciozno in pripravljeno. Časniki so iz pozornosti in vlijudnosti izvajanja navzočih poslancev poslušali do konca, nato pa zapustili klub ter se zedinili, da potom javnosti energično obsodijo in protestirajo proti takemu nastopu proti časnikarjem, kakor si ga je dovolil bivši minister Popović.«

Belgrad, 1. oktobra. m. Na predlog pravosodnega ministra je ministrski svet odobril razdelitev v proračunskih dvanajstih določenih kreditov za vzdrževanje katoliških semeniš in bogoslovij. V proračunskih dvanajstih določenih za škofijski ordinarijat v Ljubljani 91.400 Din, za frančiškanski provincijal v Ljubljani 23.466 Din, za škofijski ordinarijat v Mariboru pa 91.400 Din. Ti krediti za vzdrževanje katoliških »semeniš in bogoslovij so v proračunskih dvanajstih določenih v sorazmerju napram kreditom, ki so določeni za vzdrževanje podobnih šol ostalih veroizpovedi.

Srečke državne loterije

prvo žrebanje 8. in 10. oktobra 1935

Cena srečkam: četrtinka Din 50.—
polovica Din 100.—, cela Din 200.—

Bančna poslovalnica

BEZJAK, Maribor, Gosposka 25.

Pooblaščen prodajalec srečk državne
razredne loterije

Kaj se godi v Podonavju

Nemčija predlaga Avstriji mir — Nemško-madžarsko-avstrijsko-poljska zarota v Berlinu — Gömbös in Schuschnigg gresta v Rim

Pariz, 1. oktobra. Nemski poslanik von Papen je v imenu svoje vlade predlagal avstrijski zvezni vladi, naj Avstrija in Nemčija skleneta modus vivendi. Po tem paktu se ne bi nobena obeh držav smela vtičati v notranje zadeve druge države, kar bi imelo ugodno posledico, da bi se po dva in pol leti napetosti obnovilo prijateljsko razmerje. V avstrijskih vladnih krogih baje obstoja velika pripravljenost za tak pakt.

Zelo se komentira obisk madžarskega ministrskega predsednika v Berlinu in njegov pogovor s Hitlerjem. Tamkaj se je mudil tudi poljski zu-

Ali dr. Lipold ali dr. Juvan?

V slovo odetavljenemu mariborskemu županu dr. Lipoldu je napisalo »Jutro« kar cel dolg članek, ki ima prozoren namen v bralcu zbuditi prepričanje, da se je zgodila sedaj strašna krivica gospodu dr. Lipoldu, mestu Mariboru in seveda »jugoslovanski nacionalni politiki«. Čast osebi g. dr. Lipold! Ampak tu se moramo vendar le vprašati: Kdo pa je vendar bil g. dr. Lipold in kaj je predstavljal kot mariborski župan? Samo »Jutro« priznava, da je bil »v prvih vrstah jugoslovanske nacionalne politike«, to je pristal tiste politike, ki je med slovenskim ljudstvom le životarla in bila povsod v obupni manjšini. S pomočjo znanih nasilnih metod je ta »Jutrova« politika več ko štiri leta strahovala slovenski narod in ga kulturno, narodno in gospodarsko ugonabljala. Od ljudstva svobodno izvoljene župane je ta politika nasilno odstavljala in na njihova mesta je imenovala ljudi svojega zaupanja. Tako je bil tudi v Mariboru odstavljen od ljudstva izvoljeni župan dr. Juvan in na njegovo mesto od »Jutrove« politike dekretiran g. dr. Lipold. Ako naj se sedaj po novi vladi v državi res uvede režim svobode, zakonitosti in pravice, je samo po sebi umljivo, da se morajo ljudstvu storjene krivice popraviti. S tem, da je vlada zopet postavila za mariborskega župana dr. Juvana, je popravila le eno izmed nešteti krivic, katere so bivši režimi zagrešili nad slovenskim ljudstvom.

Obsojeni komunisti

Belgrad, 1. oktobra. AA. Danes ob 11 dopoldne je državno sodišče za zaščito države izreklo razsodbo v procesu proti komunistični skupini Vase Prlija in tovarišev, obtoženih po čl. 1. 2. in 3. zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi. Obsojeni so: Vaso Prlija na dve leti in pol strogega zaporu, Todor Bujasinović, Milan Gavrilović, Nako Srdelić, Pavle Spašić in Vidak Marković, vsak na leto dni strogega zaporu. Valerija Karjio na 14 mesecev strogega zaporu, Mihajlo Vujić, Ivan Belić in Josip Papo vsak na osem mesecev strogega zaporu, Izak Karaoglenović in Josip Kopčalin po 6 mesecev strogega zaporu in Stevan Nozinić na 4 mesece strogega zaporu.

Drobne vesti

Rim, 1. oktobra. AA. Papež Pij XI. se je danes vrnil iz Castel Gandolfo v Vatikan.

London, 1. oktobra. AA. Kakor znano, sta sinoči ob 6.55 prispeła v London novi jugoslovanski poslanik na angleškem dvoru dr. Slavko Grujić in njegova gospa Mabel.

Carigrad, 1. oktobra. AA. V Črnem in Mar-marškem morju je danes divjal silovit vihar. Mnogo ladij je poškodovanih, utonilo je pa po dose-danih podatkih 15 mornarjev. slave ne smejo razobešati.

Nesreča sabljača

Maribor, 1. oktobra.

Nocoj se je dogodila pri sabljaških vajah MASK-a na Trgu Svobode usodna nesreča. Bivši podravnatel moške kaznilnice v Mariboru Anton Šlander, znan sabljač, se je vadiš s svojim protivnikom v sabljanju. Slednji je Šandra vehementno napadel ter ga s tako silo udaril po glavi, da je konica prodrla zaščitno mrežico na maski ter se je sablja zarila v desno oko. Najbrže je prebil tudi lobanjo ter so ranjeni možgani. Šlander se je takoj zgrudil ves oblit s krvjo. Na lieu mesta so prišli policajni reševalci, ki so ranjenca prepeljali v bolnišnico.

Hmelj

Žalec, 1. oktobra.

Hmeljarska zadruga poroča, da je zadnjih par dni postalo zanimanje in povpraševanje sicer bolj mirno, vendar se v manjšem obsegu nadaljuje z nakupovanjem. Cene so se ustale in se plačuje za res izbrano prvovrstno in tudi v barvi čim boljše blago po 28—30 Din, za prvovrstno 25—27 Din, drugovrstno 21—24 Din in za tretjeverstno 16—20 Din za kg. Tudi za v barvi in rasti slabše blago je zanimanje in se plačuje do 15 Din za kg. Pre-soja kakovosti blaga po različnih kupcih je prejkoslej zelo različna in neenotna. Nekateri hmeljari so naknadno se prebrali in tako znatno izboljšali svoj pridelek ter dosegli tudi mnogo višjo ceno. Splošno se računa, da je prodano iz prve roke že nad 80 odst. letošnjega pridelka.

Žatec, 1. oktobra.

Pri neizpremenjenem mirnem položaju in neenotni tendenci se polagoma nadaljuje z nakupovanjem in plačuje za boljše in najboljše blago 29—34 Kt t. j. 52—62 Din, izjemoma tudi še do 35 Kt t. j. 63 Din za kg. Več zanimanja je vedno bolj le za cenejšo blago. Tudi v Roudnici in Ustčku se kupuje predvsem boljše, vendar cenejšo blago in plačuje po 22—23 Kt t. j. 40—42 Din, za večje partije tudi do 24 Kt t. j. nad 43 Din za kg.

Dunajska vremenska napoved: pretežno oblačno, deževno in padee temperature.

Nov zadružni zakon

Belgrad, 1. okt. m. Novi zadružni zakon, o katerem bo v kratkem razpravljali ministrski svet, vsebuje precej novosti. Predvsem se ukinja monopol ene zadružne zveze na ozemlju bivše Srbije. Za ustanovitve novih zadružnih zvez je predvidena cela vrsta pogojev, med drugim tudi ta, da bo za ustanovitev potrebno najmanj 200 zadrug. Po novem zadružnem zakonu postane revizija zadrug obvezna. Zadružne zveze v bodoče tudi ne bodo mogle biti istočasno poslovne in revizijske. Član-

sivo v Glavni zadružni zvezi postane po novem zadružnem zakonu obvezno. V zvezi s tem bo Glavna zadružna zveza dobila še nove funkcije. Tako bo imela med drugim tudi pravico, da kontrolira event. politično delovanje posameznih zadružnih zvez, kajti politična akcija se po novem zadružnem zakonu v zadružništvu ukinja. Za zlo-rabe, ki se odkrijejo pri reviziji posameznih zadrug, se predvidevajo zelo stroge kazni.

Naši mladi častniki

Belgrad, 1. okt. m. Ob napredovanju narednikov 60. razreda nižje šole vojne akademije v čin podporočnika je bila danes velika svečanost. Svečanosti se je udeležil zastopnik Nj. Vel. kralja, polkovnik Dragotin Savić, zastopnik vojnega ministra, divizijski general Čukavac, poveljnik mesta Belgrada, armadni gen. Vojislav Tomić ter večje število generalov in višjih častnikov. Pred pričetkom slovesnosti so bili razvrščeni vsi novo imenovani častniki v vrsto, pred njimi pa je bila provizorična tribuna, na kateri se je nahajal kip, umetniško delo slovenskega kiparja Dolinarja, ki ga bodo novo imenovani častniki položili jutri na grob blagopokopnega viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja. Kip je izdelan iz marmorja z bronastimi reliefi od straneh. Ti reliefi predstavljajo viteškega kralja, prihod gojencev v vojno akademijo, dan, ko je zapuščajo kot mladi častniki, in nekaj trenutkov iz naše narodne zgodovine. Vrhu kipa je dvoglavi beli orol z razprostrtimi krili. Na marmorju pa je sledeče posvetilo: »Svojemu junaškemu poveljniku častniki 60. razreda.«

Po prihodu povabljenih gostov je govoril upravnik vojne akademije general Tripković, ki je pozdravil predvsem odposlanca Nj. Vel. kralja, nato pa vse ostale. V svojem govoru je general Tripković dejal: »Srečen sem, da lahko pozdravim odposlanca Nj. Vel. kralja, odposlanca vojnega ministra, načelnika glavnega generalnega štaba in da lahko izrazim v kratkih besedah to, kar čutim v tem trenutku. Vsi gojenci so častno tekmovali za prvenstvo v tej šoli. Občudoval sem njihovo delo in se divil njihovi vztrajnosti. Njho-

va mlada moč je neomajna, kadar gre za kralja in za domovino.«

Nato je bil prečitan ukaz o napredovanju gojencev 60. razreda v podporočnike. Po prečitaju ukaza so novi častniki trikrat vzkliknili mlademu kralju Petru II., vrhovnemu poveljniku, nakar je vojska godba zaigrala državno himno. General Tripković je nato sporočil, da je prvi v razredu nižje šole vojne akademije topniški podporočnik Dragomir Dobrović, prvi v 35. razredu višje šole vojne akademije pa poročnik Vladimir Stan-ojević. Oba odličnjaka sta nato stopila nekaj korakov naprej ter jima je izročil odposlanec Nj. Vel. kralja običajna darila. Nagovoril je gojence tako-le: »V trenutku, ko prestopate prag tega zavo-da in stopate v službo častnikov, je Nj. Vel. kralj prepričan, da se boste tudi proslavili na poti, po kateri so hodili vaši predniki.«

Na koncu je imel na gojence nagovor še upravnik vojne akademije.

Od Slovencev so napredovali za podporočnike naslednji gojenci: Franjo Veber, Egon Kolman, Branislav Nadvornik, Bogdan Spindler, Vladislav Tišić, Zdravko Vidović, Borivoj Lah, Vilko Kostu, Leopold Tomine, Emil Kranje, Franjo Lukeš, Božidar Barle, Martin Boe; za poročnike pa so napredovali: Ivan Držar, Josip Stor, Marjan Kotnik, Miroslav Kraule, Aleksander Staneel, Berto Hovar, Vladimir Regent, Zdravko Znidar, Božidar Mrša-lja, Franc Kleč, Adolf Pirhan, Slavko Levar, Josip Zupane, Rudolf Rencelj, Ivan Sever, Franjo Zore, Emil Čof, Dušan Berce, Josip Kuhar, Ludvik Čuček, Josip Schwarz, Stanislav Perhace, Lovro Kana-pe, Josip Devetak, Marjan Horskak in Mihael Kosel.

Sestanek opozicije

Belgrad, 1. okt. m. V stanovanju predsednika bivše demokratske stranke g. Ljuba Davidovića se je vršil danes sestanek uglednih prvakov te stranke, na katerem so se izvršile vse priprave za napovedani shod opozicije v Sabcu in pa za se-stanek opozicionalcov v Zagrebu.

Belgrad, 1. oktobra. m. Za popravilo poslopja železniške postaje v Mariboru ter za dograditev postajnega poslopja na severni strani in za zgra-ditev tovarnih skladišč za hrano in blago ter pripadajočega nasipa (rampa) je odobren kredit v znesku 378.700 Din.

Imenovanja

Belgrad, 1. okt. m. Postavljeni so: za povelj-nika 2. konjeniške brigade konjeniški brigadni general Dušan Todić, doslej na razpoložanju pri vojnem ministarstvu, za poveljnika konjiške šole konjijski polkovnik Jovan Krstić, doslej na razpo-ložanju pri vojnem ministarstvu, in za vršilca dolž-nosti upravnika dravskega vojaškega skladišča top-niški kapetan I. razreda Svetislav Dimitrijević, do-slej vršilec dolžnosti adjutanta topniškega polka kraljeve garde.

Belgrad, 1. okt. m. Pri apelacijskem sodišču v Ljubljani je postavljen za apelacijskega sodnika dr. Bogdan Petelin, sodnik okrožnega sodišča v Ljubljani.

Nemčija uvedla družinske podpore

Berlin, 1. okt. Razglašena je bila naredba o uvedbi podpor družinam z velikim številom otrok. Zdej ne gre samo za posojila poročencem, ki jih ti pozneje vračajo, ampak za podpore, ki jih družinskim glavarjem ne bo treba vrniti. Vlada je sklenila vs denar, ki se bo zopet stekel v držav-ne blagajne na račun izdanih poročnih posejil, po-rabiti za podpore družinam z velikim številom otrok. Omenjena naredba označuje, katera družina se smatra za mnogotestveno. To so družine, ki imajo štiri ali več otrok, ki niso dosegli še 16. le-ta. Podpore potrebne so tisti družinski glavarji, ki ne morejo urediti svojega zasebnega gospodarstva in gospodinjstva tako, da bi otrokom lahko pre-

skrbeli bivališče in prehrano, primerno njihove-mu stanu. Podpora za vsakega otroka lahko dose-že do 100 mark, največ pa lahko ena družina prej-me 1000 mark. Otroci nad 16. letom niso deležni podpore. Podpore se izplačujejo v izkaznicah. S te-mi izkaznicami lahko kupi družinski glavar v do-loženih trgovinah samo pohištvo, kuhinjsko op-ra-vilo in perilo. Vlada računa, da bo za letošnji bo-žić izdala okoli 50.000 podpor, ki bodo znašale po-vprečno po 400 mark. Teh podpor bo deležno okoli 300.000 otrok. Nadalje bo vsak mesec pre-jelo nadaljnjih 8—10.000 otrok enkratno podporo povprečno 400 mark.